

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΠΟΡΝΕΙΑ

Στο Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών το εμπόριο ανθρώπων (trafficking in human beings), κυρίως γυναικών και παιδιών, ορίζεται ως *η στρατολόγηση, μεταφορά, υπόθαλψη ή αποδοχή προσώπων που γίνεται με απειλή ή άσκηση βίας ή άλλες μορφές εξαναγκασμού, απαγωγής, απάτης ή κατάχρησης εξουσίας ή εκμετάλλευση μιας ιδιαίτερα τρωτής θέσης, με σκοπό την επίτευξη συναίνεσης αυτών των προσώπων στην εκμετάλλευση τους από άλλο πρόσωπο.*

Η καταναγκαστική πορνεία είναι η σωματική και ψυχική κακοποίηση και σεξουαλική εκμετάλλευση εξαναγκαζόμενων γυναικών και παιδιών, ένα σύγχρονο δουλεμπόριο. Ο καταναγκασμός, με οποιαδήποτε μορφή, μετατρέπει τη σεξουαλική εκμετάλλευση, που αποτελεί, ούτως ή άλλως, άσκηση βίας και προσβολή της ανθρώπινης και φυλετικής αξιοπρέπειας των γυναικών, σε πρόβλημα παραβίασης μιας σειράς θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από διεθνείς και εθνικές συμβάσεις.

Καταναγκασμός σε εκπόρνευση σημαίνει στέρηση της προσωπικής ελευθερίας, άσκηση βίας (ξυλοδαρμός, σεξουαλικά και άλλα βασανιστήρια, ψυχολογική βία), παρακράτηση προσωπικών αντικειμένων, χαρτιών κ.λ.π. με αποτέλεσμα την ηθική, ψυχική και σωματική εξόντωση των γυναικών και την απώλεια της ταυτότητάς τους που τις οδηγεί συχνά στην αυτοκτονία.

ΠΟΙΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΧΕΙ ΛΑΒΕΙ Η ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΠΟΡΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

Οι πόλεμοι και η φτώχεια οδηγούν εκατομμύρια ανθρώπους, άνδρες και γυναίκες, σήμερα στη μετανάστευση για την αναζήτηση επιβίωσης μακριά από τις πατρίδες τους. Σ' αυτές τις συνθήκες απόγνωσης η καταναγκαστική πορνεία ανθεί.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της UNICEF , 1.000.000 παιδιά προωθούνται κάθε χρόνο στην πορνεία. Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης εκτιμά ότι μόνο κατά το έτος 2000 περίπου 700.000 γυναίκες προωθήθηκαν με εξαναγκασμό, εξαπάτηση ή εξαγορά στην πορνεία σε παγκόσμια κλίμακα, ενώ τουλάχιστον 300.000 γυναίκες από την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη προωθήθηκαν από τα δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος στην πορνεία σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης, εκ των οποίων 85.000 περίπου στη χώρα μας. Το 72% των γυναικών που διακινούνται παράνομα πωλούνται και αγοράζονται τουλάχιστον τρεις φορές.

Ο ειδικός ερευνητής του θέματος, καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου κ. Λάζος, υπολογίζει ότι η προώθηση στη χώρα μας γυναικών από το εξωτερικό άρχισε από τη δεκαετία του '80 και γνώρισε τη μεγάλη έκρηξη μετά την κατάρρευση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης.

Σήμερα μιλάμε, κατά την εκτίμησή του, για ένα αριθμό 14.000 εξαναγκαζόμενων σε πορνεία γυναικών στην Ελλάδα.

Η αποδοχή αυτή της πραγματικότητας, που μπορεί να εκδηλώνεται στο διπλανό διαμέρισμα της πολυκατοικίας μας και η εμπλοκή εκατοντάδων χιλιάδων πελατών (η τακτική πελατεία υπολογίζεται σε 350.000 άνδρες και η περιστασιακή σε 1.200.000), η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων γνωρίζει το καθεστώς εκμετάλλευσης των γυναικών, συνιστούν κοινωνική και πολιτιστική οπισθοδρόμηση που στηρίζεται στην πολιτική ανοχή και συνενοχή των αρμόδιων κρατικών φορέων. Είναι ανακόλουθο να καταδικάζουμε, και σωστά, τη βαρβαρότητα των βασανιστηρίων στο Ιράκ, την Παλαιστίνη και όπου γης και να κωφεύουμε στη βαρβαρότητα της καταναγκαστικής πορνείας στη χώρα μας.

ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΟΡΝΕΙΑΣ

1. Η Συνθήκη για την Καταστολή της Διακίνησης Προσώπων και την Εκμετάλλευση της Πορνείας Άλλων, του ΟΗΕ (1949) επιδιώκει την ποινικοποίηση των πράξεων που σχετίζονται με την πορνεία και την εκμετάλλευση της εκδιδομένης από τους τρίτους.

Η Συνθήκη αυτή δεν αποδείχθηκε αποτελεσματική για την προστασία των θυμάτων διεθνικής σωματεμπορίας, αλλά ούτε και για την καταστολή της διεθνικής σωματεμπορίας και, επίσης, δεν υιοθετεί προσέγγιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Συνθήκη δεν αντιμετωπίζει τις γυναίκες ως ανεξάρτητες οντότητες με ελεύθερη βούληση και δικαιώματα αλλά ως αντικείμενα, ευάλωτα πλάσματα που χρειάζονται προστασία από τα «κακά της πορνείας».

Κατά συνέπεια, η Συνθήκη δεν προβλέπει μέτρα προστασίας ή αρωγής για τις παραβιάσεις ατομικών δικαιωμάτων που υφίστανται οι γυναίκες κατά τη διακίνησή τους, γιατί δεν τις αναγνωρίζει ως υποκείμενα. Επίσης δεν ορίζει το έγκλημα της διακίνησης προσώπων, εστιάζει αποκλειστικά στη διακίνηση προσώπων για πορνεία και έτσι εξομοιώνει τη διακίνηση προσώπων με την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων.

Η Συνθήκη δεν απαγορεύει την πορνεία, αλλά δεν απαγορεύει και τη δίωξη των εκδιδόμενων γυναικών. Μάλιστα, επιτρέπει και συνιστά την απέλαση θυμάτων διεθνικής σωματεμπορίας και αφήνει το θέμα αυτό στο διακανονισμό των εσωτερικών νόμων του κάθε κράτους – μέλους.

Έχει επικυρωθεί μόνο από 73 χώρες και έχει εξαιρετικά χαλαρούς μηχανισμούς εφαρμογής.

2. Τα ανθρώπινα δικαιώματα που παραβιάζονται από τη διεθνική σωματεμπορία προστατεύονται και από τις γενικότερες **συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ** :

- Την Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά δικαιώματα
- Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα
- Τη Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεως κατά των Γυναικών
- Τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων
- Τη Σύμβαση περί Δουλείας του 1927
- Τη Συμπληρωματική Σύμβαση σχετική προς την Κατάργηση της Δουλείας, της Εμπορίας των Δούλων και Παρεμφερών προς τη Δουλεία Θεσμών και Πράξεων ή Συνθηθειών
- Τη Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) (αρ. 29) περί της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας
- Τη Σύμβαση ΔΟΕ (αρ. 105) που αφορά την κατάργηση της αναγκαστικής εργασίας
- Τη Σύμβαση ΔΟΕ (αρ. 182) για τις χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας

3. Το Πρωτόκολλο για την Αποτροπή, την Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων με Σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση, Ιδιαίτερα των Γυναικών και των Παιδιών, οπωσδήποτε αντιπροσωπεύει ένα μεγάλο βήμα εμπρός για το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ωστόσο, το διακρίνουν ορισμένα κενά, που βοηθούν στο χαρακτηρισμό του Πρωτοκόλλου ως μιας δειλής και συντηρητικής προσπάθειας ενάντια στο σύγχρονο δουλεμπόριο.

Για παράδειγμα, το Πρωτόκολλο δεν ενσωματώνει στο κείμενό του τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εγγυώνται σε όλους τους ανθρώπους – ακόμα και στους παράνομους μετανάστες - δικαίωμα πρόσβασης στη Δικαιοσύνη και σε βασικές παροχές υπηρεσιών όπως προσωρινός χώρος διαμονής, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τροφή.

Το Πρωτόκολλο περιλαμβάνει κάποιες διατάξεις για την προστασία της σωματικής ακεραιότητας των θυμάτων διεθνικής σωματεμπορίας που συνεργάζονται για τη δίωξη των σωματεμπόρων τους, αλλά αφήνει το θέμα της αρωγής των θυμάτων και της παροχής υπηρεσιών στη διακριτική ευχέρεια των κρατών – μελών, ακόμα και αν οι κυβερνήσεις τους έχουν την οικονομική δυνατότητα να διαθέσουν κονδύλια για την αρωγή θυμάτων ή έχουν κατασχέσει τα περιουσιακά στοιχεία των διεθνο – σωματεμπόρων. Επίσης, το Πρωτόκολλο δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν προσωρινές άδειες παραμονής ή ειδικές βίζες στα θύματα, ακόμη και αν η ζωή τους θα κινδυνεύει επικίνδυνα εάν επαναπατριστούν.

Συνεπώς, αφήνεται στα εγχώρια νομοθετικά συστήματα των κρατών – μελών να καλύψουν την αποτυχία της διεθνούς κοινότητας να επιβεβαιώσει ότι τα μετακινούμενα θύματα διεθνικής σωματεμπορίας θα χαιρούν προστασίας των βασικών ανθρωπίνων τους δικαιωμάτων.

Η Σύμβαση Ενάντια στο Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα και το Πρωτόκολλο για την Αποτροπή, την Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων με Σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση επικεντρώνονται στην επιβολή του νόμου και στο οργανωμένο έγκλημα, και όχι στην αποκατάσταση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων. Το Πρωτόκολλο επιβάλλει ότι τα θύματα της διεθνικής σωματεμπορίας θα έχουν την ίδια μεταχείριση / προστασία με τους λαθρομετανάστες.

4. Στη χώρα μας, ύστερα από τη διεθνή κατακραυγή και τη δράση φεμινιστικών και άλλων οργανώσεων, ψηφίστηκε ο νόμος 3064/2002 για την *Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας κατ' ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών*

Ο νόμος 3064/2002, μολονότι περιλαμβάνει ορισμένες επιμέρους θετικές ρυθμίσεις, αντιμετωπίζει το φαινόμενο της διεθνούς σωματεμπορίας όχι ως πρόβλημα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά ως διεθνές έγκλημα παράνομης μετακίνησης πληθυσμών, με προγράμματα καταστολής περισσότερο παρά προστασίας των θυμάτων.

Αν και το Προεδρικό Διάταγμα που αφορά τη ρύθμιση της αρωγής των θυμάτων εκδόθηκε τελικά, ελάχιστα πράγματα έχουν γίνει για την ουσιαστική εφαρμογή του.

ΠΩΣ ΘΑ ΕΠΙΔΙΩΞΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΘΕΙ Η ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΠΟΡΝΕΙΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Η αντιμετώπιση της καταναγκαστικής πορνείας χρειάζεται συντονισμένη δράση σε πολλά επίπεδα

1. Πρέπει, πρώτα απ' όλα, μέσα από μια πλατιά δημοσιότητα, να καταστεί πρόβλημα όλης της δημοκρατικής κοινωνίας και των φορέων που αγωνίζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή προσφέρουν αρωγή στα θύματα των παραβιάσεων.

Ήδη, εκτός από τις φεμινιστικές οργανώσεις, στην Ελλάδα ασχολούνται με την καταναγκαστική πορνεία και άλλοι φορείς δικαιωμάτων. Επιδίωξή μας είναι **να δημιουργηθεί κοινό μέτωπο όλων που σε συνεργασία με τις οργανώσεις των μεταναστών και μια συντονιστική επιτροπή θα παρακολουθεί σε μόνιμη βάση την τύχη των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνει και την εφαρμογή των νόμων.**

2. Ο ανεπαρκής νόμος 3064/2002 προσκρούει στην εφαρμογή των όσων προβλέπει σε τρία θέματα.

Το πρώτο αφορά την αστυνομική παρέμβαση για να κτυπηθούν τα κυκλώματα και να συλληφθούν οι σωματέμποροι.

Το δεύτερο αφορά τη λειτουργία της δικαιοσύνης : εύκολα οι σωματέμποροι απαλλάσσονται τελικά ενώ οι πελάτες δεν διώκονται, παρά μόνο κατ' εξαίρεση (ανήλικα κορίτσια), αν και τις περισσότερες φορές έχουν συνεργήσει, εν γνώσει τους, σε κακουρηματικές πράξεις.

Το τρίτο θέμα αφορά την ενημέρωση των εξαναγκαζόμενων γυναικών που είναι εξαιρετικά δύσκολη γιατί οι γυναίκες αυτές στερούνται κοινωνικών προσβάσεων και, κυρίως, την αρωγή και αποκατάσταση των θυμάτων σε ειδικά κέντρα και με ειδικές μακροχρόνιες πολιτικές επανένταξης.

Τέλος, είναι αναγκαία η συνεργασία της χώρας μας με τις χώρες προέλευσης των εξαναγκαζόμενων γυναικών ώστε τα θύματα της πορνείας να είναι περισσότερο υποψιασμένα για το τι πραγματικά μπορεί να συναντήσουν στους «εργασιακούς παράδεισους» των αναπτυγμένων χωρών.

3. **ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΥΡΩΠΗ** θα παρέμβουμε στα καθ' ύλην αρμόδια υπουργεία (Δημόσιας Τάξης, Δικαιοσύνης, Εξωτερικών), στη Βουλή και την Ευρωβουλή, στους φορείς της αυτοδιοίκησης και τα κόμματα, στη δικαιοσύνη, την αστυνομία και τα ΜΜΕ για να συμβάλλουμε στην εξάλειψη του φαινομένου της καταναγκαστικής πορνείας. Θα επιδιώξουμε στενή συνεργασία με τις φεμινιστικές, τις μεταναστευτικές και τις οργανώσεις δικαιωμάτων για να πολλαπλασιάσουμε με την κοινή δράση τα αποτελέσματα των ενεργειών μας.

Στοιχεία έχουν ληφθεί από :

1. Έκδοση της Παγκόσμιας Πορείας Γυναικών, 2003
Εισηγήσεις των Γιώτας Τουλούμη και Γεωργίας Τσακλάγκανου
2. Συνέντευξη στην εφημερίδα Εποχή (27/5/2004) του καθηγητή κ. Γ.Λάζου